

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Kinga Sternik

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **W. P.** oskarżonego z art. 231 § 2 k.k., **T. N.** oskarżonego z art. 231 § 2
k.k., art. 271 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 marca 2024 r.,

kasacji wniesionych przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku

z dnia 16 maja 2023 r., sygn. akt VI Ka 322/22

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Lęborku

z dnia 15 listopada 2021 r., sygn. akt II K 37/18,

**uchyla zaskarżony wyrok co do W. P. i T. N. w zakresie czynów z
pkt XXXIII i LXIV opisanych w wyroku Sądu Rejonowego, w części
dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w pkt A - a,c,g,h oraz C i E i w**

**tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania
Sądowi Okręgowemu w Słupsku w postępowaniu odwoławczym.**

[PGW]

UZASADNIENIE

T. N. i W. P. stanęli między innymi pod zarzutami popełnienia czynów polegających na tym, że:

- w dniu 29 września 2015r. w obrębie drogi nr [...] w okolicy L., będąc funkcjonariuszami Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w L., działając wspólnie i w porozumieniu oraz w celu osiągnięcia przez S. R. korzyści majątkowej, przekroczyli swoje uprawnienia w ten sposób, że po ujawnieniu popełnionego przez kierującego wykroczenia – przekroczenia prędkości – nie ukarali go mandatem karnym i nie nałożyli punktów karnych za to wykroczenie zgodnie z obowiązującymi przepisami, tylko zmienili kwalifikację prawną ujawnionego wykroczenia i upomnieli go za wykroczenie prowadzenia pojazdu bez wymaganych świateł, przy czym T.N., po tej sytuacji, co do tych samych okoliczności poświadczył nieprawdę w notatniku służbowym nr [...], stwierdzając iż skontrolował pojazd bez uwag.

Czyny te zostały zakwalifikowane jako występki z art. 231§2 k.k., a w przypadku T. N. – w zw. z art. 271§1 k.k. i przy zastosowaniu art. 11§2 k.k. (pkt XXXIII i LXIV części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego w Lęborku z dnia 15 listopada 2021r., stanowiące odpowiedniki pkt 40 i 73 wniesionego w sprawie aktu oskarżenia).

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2021r. Sąd Rejonowy w Lęborku uznał T. N. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt XXXIII, jak również innych przestępstw opisanych w części wstępnej wyroku w pkt od IX do XXXII (pkt 21 tego wyroku), z tym ustaleniem, że co do każdego z tych czynów działał na szkodę interesu publicznego, że naruszył przepisy prawa z art. 96§1 k.p.w., art. 97§1 pkt 1 k.p.w. i art. 98§1 k.p.w., rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 kwietnia

2012r. w sprawie postępowania z kierowcami naruszającymi przepisy ruchu drogowego, rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003r. w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń, tj. czynów wyczerpujących znamiona przestępstw z art. 231§2 k.k., przy czym m.in. czyn z pkt XXXIII zakwalifikował jako występki z art. 231§2 k.k. i art. 271§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k., w związku z ustaleniem, że dodatkowo poświadczył nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne.

Wszystkie popełnione przez oskarżonego czyny Sąd uznał za ciąg przestępstw, o którym mowa w art. 91§1 k.k. i na mocy art. 231§2 k.k., przy zastosowaniu art. 91§1 k.k., wymierzył T. N. karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, którą (w pkt 22 orzeczenia) objął węzłem kary łącznej w wymiarze 3 lat pozbawienia wolności.

W. P. Sąd ten uznał za winnego popełnienia czynu z pkt LXIV, jak również pozostałych zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów opisanych w części wstępnej wyroku w pkt od XXXIX do LXIII (pkt 31 tego wyroku), z tym samym ustaleniem, że co do każdego z tych czynów działał na szkodę interesu publicznego, że naruszył przepisy prawa z art. 96§1 k.p.w., art. 97§1 pkt 1 k.p.w., art. 98§1 k.p.w., rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 25 kwietnia 2012r. w sprawie postępowania z kierowcami naruszającymi przepisy ruchu drogowego, rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003r. w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń, wypełniając tym samym znamiona m.in. art. 231§2 k.k.

Sąd w przypadku W. P. także uznał, że działał on w warunkach ciągu przestępstw, o którym mowa w art. 91§1 k.k. i za to z mocy art. 231§2 k.k., przy zastosowaniu art. 91§1 k.k., wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności. Wobec skazanego, na mocy art. 91§2 k.k. i art. 85§1 i 2 k.k. i art. 86§1 k.k. w zw. z art. 4§1 k.k. połączono orzeczone jednostkowe kary pozbawienia wolności i w ich miejsce wymierzono karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 32 sentencji orzeczenia).

Apelacje od powyższego wyroku złożyli obrońcy ww. skazanych, zakresem zaskarżenia obejmując m.in. rozstrzygnięcia odnoszące się do czynów opisanych w pkt XXXIII i LXIV części wstępnej wyroku Sądu Rejonowego. Skarżący wskazali,

że w ich ocenie doszło do obrazu przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku (tj. art. 7 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 170§1 pkt 2, 3 i 5 k.p.k. oraz art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k.), obrazu prawa materialnego, błędów w ustaleniach faktycznych oraz rażącej niewspółmierności kary.

Wyrokiem z dnia 16 maja 2023r., sygn. akt VI Ka 322/22, Sąd Okręgowy w Słupsku zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- co do obu oskarżonych uchylił orzeczenia o karach łącznych z pkt 22 i 32,
- w pkt A lit. c uniewinnił T. N. od popełnienia czynu opisanego w pkt XXXIII wyroku,
- w pkt A lit. d wyeliminował ten czyn z ustalonego w punkcie 21 orzeczenia Sądu I instancji ciągu przestępstw, wymierzając za tak zmodyfikowany ciąg przestępstw karę roku i miesiąca pozbawienia wolności, którą to karę następnie objął węzłem kary łącznej roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt C części dyspozytywnej orzeczenia),
- w pkt A lit. g uniewinnił W. P. od popełnienia czynu opisanego w pkt LXIV
- w pkt A lit. h wyeliminował ten czyn z ustalonego w punkcie 31 orzeczenia Sądu I instancji ciągu przestępstw, wymierzając za tak zmodyfikowany ciąg przestępstw karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, którą objął następnie węzłem kary łącznej roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt E części dyspozytywnej orzeczenia).

Kasację od tego orzeczenia wywiódł prokurator Prokuratury Okręgowej w Słupsku, zaskarżając wyrok Sądu Odwoławczego na niekorzyść oskarżonych T. N. i W. P. w częściach:

1. co do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie A litera c w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu T. N. w punkcie XXXIII wyroku Sądu I instancji (pkt 40 aktu oskarżenia) oraz – będącego konsekwencją powyższego – rozstrzygnięcia zawartego w punkcie A litera d w zakresie wyeliminowania czynu zarzucanego oskarżonemu w punkcie XXXIII z ciągu przestępstw ustalonego w pkt 21,

2. co do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie A litera g w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu W. P. w punkcie LXIV wyroku Sądu I instancji (pkt 73 aktu oskarżenia) oraz – będącego konsekwencją powyższego – rozstrzygnięcia

zawartego w punkcie A litera h w zakresie wyeliminowania czynu zarzucanego oskarżonemu w punkcie LXIV z ciągu przestępstw ustalonego w pkt 31.

Prokurator postawił w tej przestrzeni zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz art. 457§3 k.p.k. w zw. z art. 424§1 pkt 1 k.p.k., polegającego na tym, że Sąd Okręgowy w Słupsku, orzekając odmiennie co do istoty sprawy, zaniechał przeprowadzenia wnikliwej i kompletnej oceny ujawnionego w toku rozprawy materiału dowodowego, oceniając zgromadzone dowody, w szczególności zapis kontroli operacyjnej z dnia 29 września 2015r. z godziny 13:50 (t. VI, k. 1168 – 1171) oraz zapis zawarty w notatniku służbowym T. N. nr [...] z dnia 29 września 2015r., dotyczący przeprowadzenia kontroli S. R. (str. 89 – 90 notatnika) w sposób dowolny, wybiórczy, sprzeczny z ich rzeczywistą treścią, oraz z pominięciem istotnych okoliczności, branych pod uwagę w toku oceny dowodów przez Sąd I instancji oraz bez uwzględnienia postulatu dążenia do ustalenia prawdy materialnej w procesie, co doprowadziło do niezasadnego przyjęcia, iż oskarżeni nie dopuścili się czynów przypisanych im w punkcie XXXIII oraz LXIV wyroku Sądu I instancji (pkt 40 i 73 aktu oskarżenia).

Stawiając tak opisany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w części dotyczącej oskarżonych T. N. oraz W. P. w zakresie czynów wskazanych w punkcie XXXIII i LXIV wyroku Sądu I instancji i przekazanie tej części sprawy Sądowi Okręgowemu w Słupsku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna.

Sąd Odwoławczy w odniesieniu do tej części rozstrzygnięcia, która została zaskarżona kasacją rzeczywiście dopuścił się naruszenia art. 7, 410 i 457§3 w zw. z art. 424§1 pkt 1 k.p.k. Sąd ten dokonał bowiem zmiany zaskarżonego wyroku, czyniąc to w opozycji do faktów ustalonych przez Sąd I instancji i praktycznie swojego stanowiska nie uzasadnił – trudno bowiem za rzetelne uzasadnienie uznać 4 zdania dotyczące tej kwestii a znajdujące się w części 3. formularza (na nieponumerowanej karcie).

Rozważania w powyższej materii wypada zacząć od przypomnienia ustaleń dokonanych w tym zakresie przez Sąd Rejonowy.

Na k.99 formularza uzasadnienia wyroku, Sąd ten wskazał, że: „S. R. wracał z T. do S. samochodem marki [...] o numerze rejestracyjnym [...]. Przy wyprzedzaniu innego samochodu, za L., patrząc w kierunku S., przekroczył prędkość i dlatego został zatrzymany przez jednego z policjantów, który był umundurowany i poprosił go do nieoznakowanego radiowozu marki [...]. W radiowozie znajdował się drugi policjant, poproszono go o dokumenty. Policjanci oświadczyli, że przekroczył prędkość o 52 km/h, a on powiedział, że to było w czasie wyprzedzania, prosząc o pouczenie. Nadto rozmowa dotyczyła również jego żony, która pracowała w Szkole Policji, co wystarczyło, by policjanci odstąpili od wystawienia w. w. mandatu karnego w kwocie 400 zł i 10 punktów karnych”. Powyższych ustaleń dokonano w oparciu o zeznania S. R. (k. 1324 – 1325, 2561 i 3179 – 3180) i przede wszystkim o protokoły oględzin dysku ADATA z zapisem dźwięku i obrazu (k. 1168 – 1171).

Całość rozważań Sądu Odwoławczego w tej kwestii sprowadza się do wskazania, że: „Oceniając zarzuty stawiane T. N. w punkcie XXXIII, a W. P. w punkcie LXIV, zauważyć trzeba, że zapisy związanego z tym nagraniem wskazują jedynie, iż jeden z Policjantów oświadczył, że poprzestanie na pouczeniu S. R. za popełnione wykroczenie byłoby możliwe w sytuacji, w której jechałby bez wymaganych świateł, a nie w przypadku przekroczenia prędkości. Nie może być tu zatem mowy o zmianie kwalifikacji prawnej ujawnionego wykroczenia. **Poza tym stwierdzenie w notatniku służbowym „kontrola pojazdu b/u” wskazuje tylko, że oskarżony nie miał uwag co do jego stanu i nie może być uznane za poświadczenie nieprawdy.** Jak wspomniano art.41 k.w. dawał Policjantom możliwość odstąpienia od wymierzenia mandatu, a postępowanie takie mieściło się w ramach ich uprawnień. Brak tym samym w omawianym przypadku podstaw do przypisania oskarżonym wypełnienia znamion przestępstwa”.

Jak wynika z powyższego, bezsporne również dla Sądu Odwoławczego było to, że „nieprawdziwy” zapis w notatniku służbowym policjanta ma charakter poświadczenia nieprawdy w rozumieniu art. 271§1 k.k.

Zauważyć zatem wypada, że w świetle odtworzonych utrwaleń z dysku ADATA, a także zeznań świadka S. R., zapis w notatniku służbowym o treści

„kontrola pojazdu b/u” nie odpowiada realiom faktycznie przeprowadzonej w tym przypadku kontroli drogowej. Z jednej strony bowiem powodem zatrzymania świadka nie były wątpliwości co do sprawności pojazdu, którym kierował tylko przekroczenie przez niego dozwolonej prędkości (brak zatem wskazania prawdziwej przyczyny interwencji policjantów), z drugiej zaś, jak wynika również z tego materiału dowodowego, oskarżeni w ogóle nie prowadzili kontroli stanu technicznego pojazdu, którym kierował S. R. (a zatem i w tym zakresie zapis, że kontrola stanu pojazdu nie nasunęła uwag nie odpowiada prawdzie).

Dodać wypada, że oskarżeni nie mieli żadnych wątpliwości co do tego jakie wykroczenie popełnił świadek, czego dowodzi fragment zarejestrowanej podczas zdarzenia rozmowy T. N. z S. R. – *„pan pojechał na 10 punktów i 4 stowy mandat”* (k.1168).

Kontynuując rozważania stwierdzić należy, że i dalsza część wypowiedzi Sądu Odwoławczego nasuwa daleko idące wątpliwości.

Stwierdzić bowiem trzeba, że jeżeli Sąd Okręgowy uznał, wbrew ustaleniom Sądu I instancji, że przebieg zdarzenia był inny niż opisany w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2021r., to powinien wskazać, jaki był ten przebieg w jego ocenie i na jakich dowodach opiera to ustalenie. Brak tego wskazania wiąże się wprost z obrazą art. 7, 410 i 457§3 k.p.k. a więc przepisów wskazanych w kasacji jako naruszone, co też czyni tę skargę zasadną. Powyższe wiąże się przede wszystkim z całkowitym pominięciem przez Sąd Okręgowy tych ustaleń, które wiążą się z przyjęciem przez Sąd Rejonowy, że powodem odstąpienia od ukarania S. R. za popełnione wykroczenie było wskazanie przez niego, iż *„jego żona pracuje w Szkole Policji”* (vide zeznania świadka k. 1325 – *„te moje słowa o tym, że żona pracuje w szkole policji wystarczyły do tego, żeby oni odstąpili od mandatu”*, podtrzymane na rozprawie w dniu 25 stycznia 2019r. – k.2561).

Analizując natomiast rozważania Sądu Odwoławczego odnośnie art. 41 k.w. stwierdzić wypada, że są one wewnętrznie sprzeczne, a więc nielogiczne. Gdyby bowiem przyjąć, że zapis w notatniku służbowym odpowiada prawdzie i powodem kontroli policjantów były wątpliwości co do stanu technicznego pojazdu, którym kierował S. R., a ten po kontroli, nie nasuwał uwag, to nie było powodu do odwoływania się do art. 41 k.w., gdyż nie istniałyby podstawy do udzielenia

pouczenia kierowcy – nie byłby on sprawcą wykroczenia. Gdyby natomiast przyjąć, że jak ustalił to Sąd Rejonowy, powodem podjęcia interwencji było przekroczenie dozwolonej prędkości, to brak było podstaw do poprzestania na udzieleniu pouczenia, a przynajmniej, nie wynika to w żaden sposób z zapisów w notatniku służbowym.

Powyższe powoduje, że przyjęcie przez Sąd Odwoławczy, że zapis dokonany przez T. N. w notatniku służbowym nie stanowił poświadczenia nieprawdy, nie jest należycie uargumentowane, a tym samym nie jest przekonujące.

W tej sytuacji kasację należało uznać za zasadną, skutkiem czego było uchylenie zaskarżonego wyroku co do skazanych W. P. i T. N. w części dotyczącej wszystkich rozstrzygnięć dokonanych przez Sąd Okręgowy i odnoszących się do zarzutów z pkt XXXIII i LXIV z wyroku Sądu Rejonowego (pkt A – a,c,g,h) oraz przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Słupsku. Z mocy prawa upadły też kary łączne wymierzone tym oskarżonym (pkt C i E wyroku SO).

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Odwoławczy powinien rozważyć wszystkie argumenty dotyczące zdarzenia będącego przedmiotem kasacji, czyniąc to w nawiązaniu do całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i, o ile zajdzie taka potrzeba, sporządzić uzasadnienie odpowiadające wymogom z art. 457§3 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

[PGW]

[ał]